

Povijest je odavno pokazala da su mali narodi vrlo često nosioci velikih ideja a mala mjesta, poprište velikih odluka i događaja te hrabrih ljudi koji, upravo zahvaljujući svojoj odvažnosti, utječu ne samo na svoju osobnu sudbinu i budućnost nego i na sudbinu vlastitog naroda i njegove budućnosti u cjelini.

Do formiranja Brigade nije došlo slučajno. Oružani ustanak, usprkos tadašnjim teškim okolnostima na ovim prostorima, otpočeo je mnogo ranije. Poznate su prve uspješne partizanske grupe i diverzantske akcije koje su u prvim danima ustanka izvršene na prostoru Ozlja. U srpnju 1941. godine cijelu ćeliju od 7 članova Komunističke partije, na čelu sa sekretarom Stjepanom Novoselom, streljali su ustaše na streljani u Karlovcu. Zatim su uslijedile poznate diverzantske akcije hrabrih skojevaca, predvođene narodnim herojem Većeslavom Holjevcem u okupiranom Karlovcu. U vrijeme NOR-a na ovim prostorima izvedeno je preko 70 diverzantskih borbenih akcija u kojima je dignuto u zrak 18 neprijateljskih vlakova i niz drugih objekata od velike važnosti za okupatora.

Koliko je važan taj prostor govori i činjenica da je uoči osnivanja brigade 4. ožujka 1944. godine, neprijatelj to pokušao spriječiti upadom jedne satnije ustaša i domobrana iz uporišta u Ozlju, izbivši na Vodenicu ispod sela Hrašća, gdje su vršene posljednje pripreme za svečani i povijesni događaj - formiranje Karlovačke partizanske brigade – dana 5. ožujka 1944. godine.

U odlučnom borbenom udaru, 3. i 4. bataljon razbili su neprijatelja i osigurali ostvarenje tog povijesnog čina. Brigada je nastala iz Karlovačkog partizanskog odreda, koji je uspješno borbeno djelovao na dijelu Karlovačkog kotara 1943. godine i brojao 750 boraca od kojih je 540 ušlo u sastav novoformirane brigade. Time je otpočeo njen slavni borbeni put, sve do oslobođenja 6. svibnja 1945. godine. Brigada se uspješno razvijala, rasla i jačala, usporedo s NOP-om na Karlovačkom području - od najmanjih grupa, četa, odreda, bataljona.

U vrijeme organiziranja Brigade, na cijelom karlovačkom području koje je tada brojalo oko 75.000 stanovnika posebno su, pored ostalih, značajnu pomoć pružili prvoborci i antifašisti: Većeslav Holjevac, komesar I korpusa NOV, Ivo Rukavina, poznati španjolski borac, Ivan Hariš, poznat kao Ilija Gromovnik.

Njih nažalost nema među živima ali će njihova djela živjeti za nova pokoljenja, trajno ugrađena u temelje naše antifašističke borbe.

Borbeni put brigade od osnivanja pa do kraja rata trajao je punih 15 mjeseci. Brigada je u brojnim borbama na prostoru rijeke Kupe i Dobre djelovala 2 mjeseca. Potom je uključena u sastav 34 udarne divizije u Žumberku. Sudjelovala je u brojnim borbama od Karlovca do Siska pa sve do Zagreba. To područje bilo je pokriveno brojnim i snažnim neprijateljskim garnizonima.

Zbog ostvarenih uspjeha i borbenog djelovanja protiv fašističkog neprijatelja Glavni štab NOV Hrvatske 27. listopada 1944. godine proglasio je Karlovačku brigadu Udarnom.

Bilo je to veliko priznanje ne samo brigadi i njezinim borcima već i narodima na tim prostorima koji su se masovno uključili u borbene akcije. Brigada je imala veliku moralnu i materijalnu pomoć naroda sve do konačne pobjede u svibnju 1945. godine.

Preko tog ratnog područja prolazili su članovi Vrhovnog štaba, članovi CK KPJ: Ivo Lola Ribar, Edvard Kardelj, Boris Kidrič kao i članovi Glavnog štaba Hrvatske, Slovenije, vijećnici AVNOJ-a i ZAVNOH-a, savezničke vojne misije, kao i brojni drugi vojni i civilni partizanski kadrovi. Posebno su bili prijateljski odnosi naroda i partizanskih jedinica slovenskih i hrvatskih krajeva i tijekom borbe i u mirnodopsko vrijeme. To je posebno došlo do izražaja na zajedničkom susretu naroda i partizanskih borbenih jedinica s obje strane Kupe u Metliki 9. srpnja 1944. godine. Na toj vojno – narodnoj smotri sudjelovala je i Karlovačka brigada.

Brigada je 9. travnja 1944. godine popunjena s 280 novih boraca s Istarskog područja. Zbog svoje ljubavi prema slobodi, demokraciji i pravima naroda, cijela se slobodoljubiva Istra opredijelila za NOB, slobodnu i antifašističku Hrvatsku.

U drugoj polovici 1944. godine priliv boraca u sastav Brigade bio je sve veći, a naročito nakon amnestije. U to su vrijeme u redove Brigade ulazile i vojne formacije domobrana.

Za postignute uspjehe i pokazanu hrabrost odlikovano je 350 boraca i rukovodioca, od kojih 160 s ordenom za hrabrost i 190 medaljom za hrabrost. Brigada je odlikovana s dva visoka odlikovanja: 1961. godine u povodu 35. godišnjice Ordenom bratstva i jedinstva i ordenom Bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem.

Svoj slavni borbeni put Karlovačka udarna brigada pobjedonosno je završila 6. svibnja 1945. godine.

Biserka Vranić